

Všeobecný súd Európskej únie – „hľadanie spoločných hodnôt“
Justičná akadémia Slovenskej republiky, Omšenie 16.-17. marca 2017

Procesné aspekty práva účastníka na primeranú dĺžku súdneho konania v konaní pred
Všeobecným súdom Európskej únie, vec Kendrion C-71/15P.

Ivan Rumana
predseda senátu
Najvyšší súd Slovenskej republiky

Anotácia:

Jedným z aspektov z ktorým sú konfrontované národné sudy je zaťaženosť súdneho systému množstvom podávaných žalôb, ktorá skutočnosť sa prejavuje na dĺžke súdneho konania. Žalobcovia ako dotknuté subjekty sa v prípadoch svojho neúspechu v základnom konaní pokúšajú kompenzovať vzniknuté ujmy cez žaloby na neprimeranú dĺžku súdneho konania. Tomuto typu žalôb sa nevyhol ani Všeobecný súd Európskej únie. Žaloby smerovali proti Európskej únii ako subjektu práva. Spornou však bola právna otázka, či Európska komisia, alebo Súdny dvor budú zastupovať Európsku úniu ako dotknutý orgán.

V období od 01.09.2015 do 29.02.2016 som sa zúčastnil dlhodobej stáže na Súdnom dvore Európskej únie v rámci programu výmeny justičných autorít, organizovaného Európskou justičnou sieťou v Bruseli (EJTN). Minimálna dĺžka stáže je 6 mesiacov, maximálna 10 mesiacov. Na našej národnej úrovni je styčnou organizáciou Justičná akadémia Slovenskej republiky. Stáž bola plne hrazená z prostriedkov EJTN. Počas stáže sudca nemôže vykonávať svoje funkčné povinnosti na domovskom národnom súde a z hľadiska organizácie práce podlieha právnomu režimu pracovníkov v služobnom pomere, čo mu zabezpečuje rovnaký prístup ku vzdelávacím aktivitám. Počas stáže nie možné čerpať dovolenku z národného súdu, ale stážista má nárok na 2 dni dovolenky za mesiac, ktorú je možné čerpať i v celku. Pracovnoprávna komunikácia sa uskutočňuje cez program SYSPER, v ktorom má každý stážista svoju pracovnú kartu, obdobne ako pracovník súdu v služobnom pomere. Počas stáže je potrebné vyhotoviť v polovici jej trvania vyhotoviť priebežnú správu a na konci záverečnú správu.

Z vecí, ktoré boli pridelené do kabinetu môjho sudcu, patrilo i odvolanie proti procesnému uzneseniu Všeobecného súdu Európskej Únie zo dňa 06.01.2015 T-479/14, ktorým súd odmietol námietku neprijateľnosti žaloby vznesenú Súdny dvorom v zastúpení Európskej únie. Odvolanie bolo evidované ako vec C- 71/15P Kendrion proti Európskej únii. Písmeno „P“ na konci spisovnej značky znamená odvolanie – opravný prostriedok franc. „, Pourvoi“. Už z uvedeného je zrejmé, že Súdny dvor Európskej únie v danej veci vykonával svoju pôsobnosť ako odvolací súd, v ktorej veci Všeobecný súd bol prvostupňovým súdom. Uznesením C-71/15P Súdny dvor pripustil späťvzatie odvolania a odvolacie konanie v našom

ponímaní bolo samosudcom zastavené s tým, že každý z účastníkov znáša svoje vlastné trovy konania. Uznesenie je uverejnené na stránke www.curia.eu. a je veľmi stručné. Na prvý pohľad nič nenasvedčuje, že by išlo zásadnú právnu vec. Napriek tomu tento prípad môže slúžiť ako sprievodca procesným právom, ktorým sa spravuje konanie pred Súdny dvorom a ktorý nám národným sudcom napovie, že Súdny dvor pôsobí na rovnakých procesných princípoch, ktoré sme sa ako justiční čakatelia naučili ,a ktoré sa pre nás sudcov stali metódou práce. Sudca na rozdiel od iných právnických profesií musí ovládať tzv. „ proces“. Obdobne ako v našom civilnom procesnom poriadku sudca najskôr skúma tzv. procesné podmienky a to základného konania na Všeobecnom súde a procesné podmienky odvolacieho konania na Súdnom dvore. Až následne, po ich splnení sudca pristupuje k meritórnemu prejednávaniu veci.

Základné skutkové údaje žaloby podanej žalobcom Kendrion N.V. proti Európskej únii na Všeobecnom súde: Kendrion žaloval Európsku úniu za vznik mimozávazkovej zodpovednosti Európskej únie za prietahy, neprimeranú dĺžku konania v jednej zo svojich vecí, ktoré sa týkali súťažného práva Európskej únie (rozsudok vo veci T-54/06). Už tu vidíme, že žaloby týkajúce sa „primeranej dĺžky súdneho konania“ a s tým súvisiaci nárok na náhradu škody sa nevyskytujú iba na národnej úrovni, ale vzhľadom na zaťaženosť Všeobecného súdu Európskej únie sa tieto typy nárokov uplatňujú aj v oblasti práva Európskej únie. Práve zaťaženosť Všeobecného súdu bola i jedným z dôvodov jeho reformy spočívajúcej v postupnom navýšení počtu o jedného sudcu za každý členský štát .

Po podaní žaloby spoločnosťou Kendrion proti Európskej únii v priebehu konania vyvstala zásadná právna otázka, ktorá inštitúcia bude Európsku úniu v týchto sporoch zastupovať. To znamená, či Európska únia bude zastupovaná Európskou komisiou, alebo Európska únia bude zastupovaná Súdny dvorom Európskej únie. Išlo o zaujímavý procesný aspekt, bez vyriešenia ktorého konanie nemohlo pokračovať k meritórnym otázkam. Keďže žalobca Kendrion podal žalobu proti Európskej únii zastúpenej Súdny dvorom Európskej únie, právne oddelenie súdneho dvora, procesne vykonávajúce úlohy zástupcu, vznieslo námietku neprijateľnosti žaloby franc. „irrecevabilité“ s tým, že ide podľa ich analýzy žaloba mala byť smerovaná proti Európskej únii v zastúpení Európskou komisiou.

Poznámka. V našom národnom ponímaní žaloby na náhradu škody spôsobenej neprimeranou dĺžkou konania je pasívne legitimovaný štát v označení „ Slovenská republika v zastúpení Ministerstvom spravodlivosti“. Právna otázka pasívnej legitimácie však na národnej úrovni je predmetom legislatívnej úpravy zákona o zodpovednosti za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci.

Senát všeobecného súdu však zistil, že explicitná legislatívna úprava pasívnej legitimácie pre prípad mimozávazkovej zodpovednosti za škodu spôsobenú neprimeranou dĺžkou konania neexistuje. Právnym základom nároku o veci samej bol iba článok Zmluvy o fungovaní Európskej únie „ZFEU“ a zostatok právneho základu musel byť zisťovaný z judikatúry Súdneho dvora EU. S ohľadom na rozsudok Werhahn e. a. /Conseil, point 14 supra, EU:C:1973:121, point 7, z novembra 1989), ktorý stanovil základný princíp, že za Európsku úniu bude vo veci vždy konať ten orgán alebo inštitúcia, vo vnútri ktorého práva

skutočnosť nastala, všeobecný súd vydal procesné rozhodnutie, že námietka neprijateľnosti vznesená Súdny dvorom ako účastníkom konania sa zamietá.

Žalovaná Európska únia preto v zastúpení Súdny dvorom Európskej únie podala opravný prostriedok proti tomuto uzneseniu Všeobecného súdu, o ktorom v odvolacom konaní bol príslušný rozhodovať Súdny dvor Európskej únie v konaní C- 71/15P.

Paradoxne Súdny dvor Európskej únie bol odvolacím súdom v právnej veci, v ktorej Súdny dvor súčasne vystupoval ako zástupca žalovanej strany. Tu sa prejavil významný princíp, ktorý je ustálený i v konaní pred národnými súdmi, že sudcovia v senátoch vykonávajú svoju rozhodovaciu činnosť ako nezávislí sudcovia. Súdny dvor je navonok reprezentovaný jeho prezidentom, ktorý nebol členom senátu, ktorý prejednával tento spor. Princíp nestrannosti a nezávislosti bol preto dodržaný.

Je potrebné povedať, že po vykonaní analýzy na ktorej som mal možnosť sa podieľať, Súdny dvor EU ako procesná strana vzal späť podané odvolanie a uznesením vo veci Kendrion C-71/15P bolo odvolacie konanie zastavené v dôsledku späťvzatia odvolania. Zastavením odvolacieho konania bola implicitne potvrdená správnosť napadnutého uznesenia Všeobecného súdu zo dňa 06.01.2015 T-479/14, že pokiaľ ide o zodpovednosť za škodu spôsobenú priet'ahmi na Súdnom dvore EU, pasívne legitimovaná Európska únia bude zastúpená Súdny dvorom EU. Ďalší procesný aspekt z toho vyplynul následne, že Európska komisia má v týchto sporoch postavenie samostatného ved'ajšieho účastníka na strane žalovanej Európskej únie, zastúpenej Súdny dvorom Európskej únie.

Po vyriešení tejto otázky vec bola vrátená Všeobecnému súdu na pokračovanie v konaní. Rozsudkom zo dňa 01.februára 2017 sp.zn. T-479/14 Všeobecný súd priznal žalobcovi náhrady škody 588769,18€ spôsobenej porušením práva na rozhodnutie veci súdom v primeranej lehote a vo zvyšku nároku žalobu zamietol. Súčasne priznal náhradu nemateriálnej ujmy 6000€.